

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - najaar 2020, jaargang 34

Verslag Algemene ledenvergadering

De Jufferswaard

Gastrij voor de gierzwaluw in Doorwerth

Namen en adressen

IVN

IVN werkt aan een duurzame samenleving. Door mensen zelf in aanraking te brengen met de natuur worden zij zich pas echt bewust van de waarde ervan. Daarom laten wij jong en oud de natuur van dichtbij beleven.

Afdelingsbestuur IVN Zuidwest Veluwezoom

Voorzitter

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
henny.tax@gmail.com

Vice-voorzitter

Mary de Jong, mary-dejong@hotmail.com,
06 - 40 95 46 37

Secretariaat

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43,
Beukenlaan 21, 6862 HS Oosterbeek

Penningmeester

Folchert van Dijken, f.r.van.dijken@planet.nl,
0317 - 31 01 05

Werkgroepcoördinatie

Werkgroep Landschapsonderhoud

Albert Smit, smit.albert52@gmail.com, 026 - 339 24 11

Redactie Zuidwester, redactie.zw@gmail.com

Simone Saarloos, simonesaarloos@gmail.com,
0317 - 35 74 56, 06 - 55 15 69 18

Ledenadministratie en bezorging Zuidwester

Wim Chardon, wim.chardon@wur.nl, 0317 - 31 94 90

Werkgroep PR en website

Albert Bos, albert.bos@hetnet.nl, 026 - 334 27 43

Werkgroepen Beken en sprengen

Werkgroep Beken en sprengen Renkums beekdal, Ruud Schaafsma, ruud.schaafsma@gmail.com, 0317 - 31 51 17
Werkgroep Beken en sprengen Heelsumse beek, Wiebe Selders, 026 - 334 18 25 / 06 - 27 10 38 31, wiebe.selders@hetnet.nl

Werkgroep Beken en sprengen de Kamp, Maarten Kubbe, 06 - 41 99 82 12, mkubbe@yahoo.com

Werkgroep Beken en sprengen Oorsprongbeek/Gielenbeek, Hans van Leeuwen, 026 - 333 31 39 / 06 - 12 42 03 23, leeu9362@planet.nl

Werkgroep Zomp

Johanneke Sanders, johanneke.sanders@xs4all.nl,
026 - 334 30 77

Vogelwerkgroep

Els Roode, els.frank@planet.nl, 0317 - 31 82 12

Werkgroep Natuur en gezondheid

Mary de Jong, mary-dejong@hotmail.com,
06 - 40 95 46 37

Werkgroep NME

Ineke Puijk, inekepuijk@yahoo.com, 0317 - 41 75 75

Werkgroep Renkumse duizendknoopbrigade

Henny Tax, 06 - 16 37 27 58,
renkumseduizendknoopbrigade@outlook.com

Heemtuin De Zomp

Ingang Fangmanweg/hoek Dam, Oosterbeek

IVN Gelderland

Jansbuitensingel 14, 6811 AB Arnhem, 026 - 351 29 27

IVN landelijk bureau

Plantage Middenlaan 2C, Postbus 20123, 1000 HC Amsterdam, 020 - 622 81 15

Lidmaatschap IVN Zuidwest Veluwezoom

Contributie: € 16,- per jaar. Donatie: € 10,- per jaar.
Huisgenoten: € 8,- per jaar. Girorekening: NL39 INGB
0000 805291 t.n.v.IVN-afdeling Zuidwest Veluwezoom te Renkum.

Als lid ontvangt u twee keer per jaar de Zuidwester, het contactblad van IVN Zuidwest Veluwezoom, en vier keer per jaar Mens en Natuur, het landelijke blad van het IVN.

Even voorstellen

Hans Balder heet ik en sinds kort zit ik weer in de redactie van de Zuidwester. Weer, want voor onze verhuizing in 2006 van Wageningen naar de Achterhoek zat ik ook al in de redactie. Na onze verhuizing heb ik nog tot 2011 artikeltjes voor de Zuidwester geschreven over onze natuurbelevenissen in de Achterhoek.

Schrijven over de natuur vind ik leuk, maar schrijven over mensen die zich er met hart en ziel voor inzetten, vind ik nog leuker. Heeft u iets te melden over natuur of over de mensen die zich daarvoor inzetten, mail me: hansbalder@icloud.com of bel me 0622 - 49 99 52.

Foto's

De foto's op de voorpagina zijn gemaakt door Hans Balder en Albert Bos. De foto op de achterpagina is gemaakt door Karel Noy.

Zuidwester

IVN Zuidwest Veluwezoom - najaar 2020, jaargang 34

Van de redactie

De herfst kondigt zich aan: regenbuien, wind en lagere temperaturen. Op de grond liggen talloze eikeltjes en beukennootjes. Langzaam beginnen de bladeren van de bomen te veranderen van groen naar geel of rood en vallen langzaam maar zeker van de bomen. Paddenstoelen in verschillende kleuren komen boven de grond uit. Wolken vormen spectaculaire tekeningen in de lucht. De natuur verandert nu snel, het bereidt zich voor op de winter die komen gaat.

De hoogste tijd om de Algemene ledenvergadering te houden. Vanwege de coronabeperkingen kon die niet in het voorjaar gehouden worden. Een verslag van deze vergadering en de drie mini-excursies na het officiële gedeelte vindt u in dit najaarsnummer. De nieuw benoemde voorzitter Henny Tax stelt zich in dit nummer aan u voor. Hans Balder, onze nieuwe redacteur bij de Zuidwester, kent u wellicht nog. Hij verhuisde in 2006 naar de Achterhoek, maar is weer terug bij ons contactblad. Voor dit najaarsnummer heeft Hans een artikel over de Jufferswaard geschreven. Aan Els Roode vroegen we welke vogel zij in de Jufferswaard tot haar favoriete vogels rekende. Dat werd de kleine plevier. Of de gierzwaluw de favoriete vogel van Hans Huitema is? Hij schreef een artikel over het project om voor de gierzwaluwen in Doorwerth het aantal geschikte nestplaatsen met gierzwaluwkasten uit te breiden. Dat de springspin tot de favoriete beestjes van Mary de Jong behoort, weet ik na het lezen van haar artikel bijna zeker. En mijn bijdrage aan deze Zuidwester? Stoeplantjes!

Simone Saarloos

Inhoud

- 3 Van de redactie
- 4 Van de voorzitter
- 5 Recreatiezonering
- 6 Stoeplantjes
- 7 Gastvrij voor de gierzwaluw
- 8 De Jufferswaard
- 11 Kleine plevier
- 12 Bijzondere bomen
- 13 Springspin
- 14 Verslag ALV
- 15 Activiteitenprogramma
- 16 Spinnenweb

Colofon

Redactie:

Albert Bos, Mary de Jong, Hans Balder, Simone Saarloos

Drukker:

Editoo B.V. te Arnhem

Redactieadres:

Simone Saarloos
Beukenlaan 1
6871 CK Renkum
0317 35 74 56
simonesaarloos@gmail.com

De uiterste inzenddatum van
kopij voor het voorjaarsnummer
is 22 februari 2021.

Van de voorzitter

AUTEUR: HENNY TAX. FOTO'S: ALBERT BOS

IVN Zuidwest Veluwezoom heeft weer een compleet bestuur. Door de ziekte en het overlijden van Cees Kwakernaak was in de afdeling een groot gemis ontstaan. Cees deed veel werk in het bestuur en was goed op de hoogte van alles wat in de omgeving en bij de afdeling speelde. Hem volledig vervangen zal moeilijk zijn.

Vernieuwd bestuur

We gaan met een vernieuwd bestuur aan de slag. Bij de algemene ledenvergadering van 12 september is onze routinier Albert Bos benoemd als secretaris, Mary de Jong als vicevoorzitter en Folchert van Dijken is penningmeester gebleven. Zelf ben ik, Henny Tax, jullie nieuwe voorzitter. Ik ben na mijn pensionering, sinds 2016 actief als coördinator van de Renkumse duizendknoopbrigade. Daarnaast ben ik dwaalgast bij de landschapswerkgroepen. Ik vind het heerlijk om samen met anderen te werken aan het landschapsonderhoud en zodra de agenda het toelaat, probeer ik mij op een ochtend bij een van hen aan te sluiten. Daardoor ben ik redelijk bekend met de afdeling en de mensen die in de afdeling de mouwen opstropen om wat gedaan te krijgen. Ik heb in Nijmegen biologie gestudeerd, maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat het vooral biochemie was. Na tien jaar les geven heb ik dertig jaar bij Cito gewerkt. Mijn biologieachtergrond maakt dat ik ongeveer weet wat er speelt als we het hebben over natuurbehoud, de gevolgen van stikstofdepositie en opwarming van de aarde voor de leefomstandigheden en voor de soortenrijkdom in Nederland en de Veluwezoom in het bijzonder.

Algemene ledenvergadering en excursies

Als nieuwkomer bij een algemene vergadering van de afdeling voelde de ontvangst door de aanwezige leden op 12 september als een warm bad. Het was fijn om te zien hoe de 27 natuurliefhebbers in de open tent aan de rand van

de Veluwezoom op het terrein van het Geldersch Landschap en Kasteelen bij prachtig weer aandachtig deelnamen aan de vergadering en vervolgens op korte excursies gingen naar drie markante onderwerpen: Kunnen we het vogeleiland bij de sluis een rol laten spelen als rustplaats voor vogels? Hoe is het cascadedal in de huidige vorm tot stand gekomen? Hoe gaan de bevers langs de Fonteinallée om met de bomen? Ook de lunch met soep en broodjes ging er goed in. Het was in mijn ogen een geslaagde bijeenkomst. Afstand houden kostte soms moeite bij deze gezellige samenkomst. Het is goed te zien dat zoveel mensen nu en in het verleden zich inzetten voor het onderhoud en behoud van de natuur.

Toekomst

Het is belangrijk om in de toekomst naast ouderen ook jongere mensen te interesseren voor dit soort bijeenkomsten. Bij de activiteiten zelf zien we ze soms al wel. Ontspannen door inspannen in de natuur spreekt hen aan. Laten we dit als startpunt zien om in de afdeling meer activiteiten gericht op jongeren te organiseren. Wij zullen er als bestuur aan werken.

Een spannende ontwikkeling is het initiatief bij de provincie om een duidelijke zonering aan te brengen in de Veluwe. Welke gebieden zijn bedoeld om mensen te laten genieten van de natuur en welke gebieden moeten toeristenluw blijven om de leefwereld van de planten en dieren te beschermen? Wij volgen de ontwikkelingen en willen als afdeling graag deelnemen aan gesprekken hierover.

Houd afstand bij activiteiten

Het ledenuitje moesten we door de coronamatenregelen dichtbij en buiten organiseren, maar gelukkig kunnen onze activiteiten voor het landschapsbeheer buiten wel doorgaan. Ik wil u vragen om bij het werken en koffie-drinken voldoende afstand van elkaar te houden. Volg de aanwijzingen van de organisator goed op. Laat het niet gebeuren dat onze activiteiten helpen bij verspreiding van het virus.

Recreatie-zonering

Steeds meer mensen genieten van de prachtige natuur op de Veluwe. Dat bezoek heeft een keerzijde. Door toenemende verstoring raakt het evenwicht tussen natuur en recreatie uit balans. Provincie, gemeenten, grondeigenaren en recreatieondernemers werken daarom aan een recreatiezoneringplan voor de hele Veluwe. Waar de natuur moet herstellen, worden rustgebieden aangewezen. In andere gebieden krijgen de verschillende vormen van recreatie meer de ruimte.

Uniek gebied

De Veluwe is een prachtig en uniek natuurgebied midden in Gelderland. Het gebied is ruim 90.000 hectare groot en is daarmee een van de grootste natuurgebieden van Nederland. Het is bijzonder door de rijke natuur en variatie in landschappen, unieke dier- en plantensoorten en rijke geschiedenis met veel erfgoed. De Veluwe is het grootste Natura 2000-gebied op land in Nederland.

Natuur onder druk

De Veluwe trekt jaarlijks vele bezoekers die op zoek zijn naar ontspanning, rust, evenementen, activiteiten en educatie. Maar de Veluwe loopt tegen haar grenzen aan als het gaat om recreatie en economische ambities. Ondanks de strenge eisen die gelden voor het Natura 2000-gebied en de inspanningen van alle betrokkenen, gaat de natuur achteruit. Verstoring door bijvoorbeeld verkeer, recreatie en evenementen is een van de oorzaken. Sommige dieren en planten zijn extra gevoelig voor verstoring of vertrapping. Diersoorten die op de grond leven of broeden, trekken zich terug op een steeds kleiner leefgebied en kunnen minder goed voedsel vinden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de boommarter en adder.

Evenwicht herstellen

Door recreatie in goede banen te leiden, kunnen we het evenwicht herstellen. We benoemen zones voor verschillende vormen van gebruik: zones waar wandelaars, fietsers en ruiters ten volle kunnen blijven genieten en de natuur niet onbedoeld verstoren. Zo blijft het mogelijk oog in oog te staan met een wild zwijn of edelhert en door oerbos en stuifzand te fietsen of wandelen. Daar waar de natuur meer bescherming nodig heeft, zijn of komen stiltegebieden. Daarnaast werken we aan een goed bereikbare Veluwe, met herkenbare ingangen, aantrekkelijke ontvangstlocaties en goede informatievoorzieningen. Bezoekers kunnen gemakkelijk informatie vinden over wat wel en niet kan. Onze IVN-afdeling zal hieraan ook meedenken en werken. (Foto: Karel Noy)

Overgenomen van: <https://www.gelderland.nl/Nieuwsoverzicht/De-natuur-van-de-Veluwe-beschermen-met-recreatiezonering>

IVN festival 2021

Dit jaar bestaat IVN Natuureducatie 60 jaar. Dit laten we natuurlijk niet ongemerkt voorbijgaan. Tijd voor een feestje! Sinds 1960 geven IVN'ers overal in het land de liefde voor de natuur door. Ze laten mensen op allerlei plekken en op diverse manieren ervaren hoe bijzonder en waardevol de natuur is. De één doet al jaren mee, de ander is pas net bij IVN betrokken. Al 60 jaar werken we gezamenlijk aan een sterke verbinding tussen mens en natuur en dit blijven we ook in de toekomst doen!

Zaterdag 11 september 2021

Vier de natuur! IVN festival tussen de bomen

Ons 60-jarig jubileum vieren we met een groots festival op de prachtige locatie Bomencentrum Nederland in Baarn. Vanaf nu is het mogelijk om het festivalprogramma te bekijken en tickets te bestellen. Het wordt een dag om feest te vieren en elkaar te ontmoeten. Dit festival wordt speciaal georganiseerd voor iedereen die IVN een warm hart toedraagt.

Bekijk het programma en bestel je ticket(s): www.ivn.nl/vierdenatuurfestival

Stoeplantjes

AUTEUR: SIMONE SAARLOOS

De afgelopen zomer kende een aantal heel warme dagen. Dat was in het dorp goed te merken. De warmte bleef tussen de huizen hangen. Auto's en gebouwen gaven warmte af, het vele steen sloeg warmte op. In mijn tuin verdorren de planten, het gras werd geel. Maar tussen de stenen van de oprit leken de grassen en andere plantjes er geen last van te hebben. Wat zijn dat voor plantjes?

De Leidse Hortus heeft voor die plantjes de naam 'stoeplantjes' bedacht. Het is niet zo moeilijk te bedenken wat ermee bedoeld wordt. Het zijn plantjes die spontaan tussen de voegen van tegels en stenen groeien, die de de 'looschaduw' van een lantaarnpaal staan, die tussen de gevel en het trottoir groeien of in een boomspiegel staan. Deze plantjes geven vocht als het heet wordt, om zelf koel te blijven. Daarmee helpen ze de straat te verkoelen en dragen bij aan de biodiversiteit. Ze komen spontaan op, doen het goed bij verschillende weertypen en vragen geen onderhoud. Bovendien bieden ze voedsel en een schuilplaats aan bestuivers en andere insecten en nestmateriaal en zaadjes voor vogels. Genoeg voordelen zou je zeggen om ze te laten staan. De praktijk is echter anders: net als veel andere mensen heb ik al meermalen geprobeerd mijn oprit naast het huis vrij te maken van al dat 'onkruid'. Onkruid? Welke plantjes ben ik eigenlijk aan het bestrijden? Dat ga ik uitzoeken.

Hoe pak ik het aan?

De oprit ligt naast mijn huis aan de straat. Om uit te zoeken welke plantjes daar staan gebruik ik de app ObsIdentify Plant op mijn mobieltje en de *Minigids Stoeplantjes* om de plantjes te herkennen en een naam te geven, stoeplantjes om de naam bij de plantjes te schrijven en een fototoestel om foto's te maken. De plantjes groeien langs de muur van het huis en de stoep en tussen de tegels. Ik beperk me tot de plantjes die bloemen hebben. Ik gebruik de app op mijn mobieltje en maak een zo goed mogelijke foto. De app laat me vervolgens een aantal soorten zien.

Het percentage geeft aan hoe zeker de herkenning is. Ik kies meestal de soort met het hoogste herkenningspercentage. Twijfel ik, dan kijk ik in de minigids, een zoekkaart met 52 soorten stoeplantjes. De foto's in die minigids zijn jammer genoeg erg klein en in de tekst staan nogal wat begrippen die ik niet meteen paraat heb. Thuis neem ik dan ook de 'Nieuwe flora in kleur' van uitgeverij Moussault erbij en zoek op de website floravannederland.nl de plantjes op.

Welke plantjes groeien er op de oprit?

Een aantal plantjes vind je ook in mijn tuin: kruipend klokje en akelei. Daarnaast staan er op de oprit klaverzuring, biggenkruid, grasjes, basterdwederik en weegbree. Mijn onderzoekje van de plantjes op mijn oprit werkte aanstekelijk. Zo weet ik nu dat er verderop in mijn buurt groeien: kaal knopkruid, zwaluwtong, bezemkruiskruid, beklierde nachtschade, zandkool, oostindische kers. Nu ik weet welke plantjes mijn oprit sieren, laat ik ze nog maar even staan.

Bronnen

Minigids Stoeplantjes, Hortus Botanicus Leiden. Uitgeverij: KNNV, 2020.

App ObsIdentify Plant.

www.floravannederland.nl

Met dank aan Maaïke Chardon.

Gasturij voor de gierzwaluw

AUTEUR EN FOTO'S: HANS HUITEMA

Het begon allemaal in de zomer van 2004. Tijdens het opruimen van dozen op onze rommelzolder hoorde ik een bekend geluid vanonder de pannen; het geschreeuw van een gierzwaluw. Dat geluid kende ik tot dan toe alleen van vliegende vogels, maar had het nooit onder eigen dak gehoord. Ik was blij verrast.

Toen begin 2005 bij Vroege Vogels een oproep werd gedaan voor deelnemers aan een cameraproject om de nestactiviteiten van gierzwaluwen te onderzoeken ben ik onmiddellijk in de telefoon geklommen. Met ir camera hebben we ruim 3 jaar een kijkje gehad in het leven van 'onze' gierzwaluwen. Hoe ze begin mei terugkeerden van een lange reis naar Afrika en al 'troetelend' uitrustten op hun nest bij ons in Doorwerth. Hoe ze eieren legden en rolden, hun jongen voedden uit hun volle krop. Hoe ze de steken van wespen, die bij hun invliegopening een nest bouwden, trotseerden om bij hun jongen te komen. De vlieg oefeningen van de jongen op hun nest en hun eerste vlucht in augustus. Het 'weemoedige' gevoel als de lucht eind augustus weer stil is ...

Onder de dakpannen

Totdat begin 2008 een brief van woningstichting Vivare een dakrenovatie aankondigde die in mei zou beginnen. Gelukkig was de projectleider van Vivare zelf vogelaar, waardoor in samenwerking met ondergetekende, Gierzwaluwbescherming Nederland en het dakbedrijf de dakrenovatie niet alleen werd uitgesteld, maar 75 speciale pannen werden geplaatst met daaronder de bewaarde nesten van ruim 30 broedparen. En de samenwerking leek succesvol toen het jaar daarop en nog jaren daarna de gierzwaluwen terugkeerden onder de pannen. Op de foto hieronder kijkt een jonge gierzwaluw uit de invliegopening.

Helaas bleek al snel dat de ruimte onder het nieuwe geïsoleerde dak te warm werd voor broedsucces. Bij ons kwam het paartje in 2016 voor het laatst. De laatste drie eieren werden – vermoedelijk overhit – medio juni van het nest gerold. Daarna zijn de gierzwaluwen niet meer teruggekeerd.

In gierzwaluwkasten

Er worden in onze wijk nog slechts enkele van de oude nestplaatsen bezocht op plekken die in de schaduw van bomen staan. Het aantal gierzwaluwen is drastisch gedaald. Om het tij te keren, om de gierzwaluwkolonie in Doorwerth een boost te geven is in samenwerking met de vogelwerkgroep van IVN Zuidwest-Veluwezooom subsidie aangevraagd bij het IJsvogelfonds van de Vogelbescherming (met geld van de Nationale Postcodeloterij) voor het project 'Gastvrij voor de Gierzwaluw in Doorwerth'. Het doel van het project is het uitbreiden van het aantal geschikte nestplaatsen met gierzwaluwkasten. Door middel van lezingen en excursies en het opzetten van een lokale gierzwaluwwerkgroep wordt gewerkt aan de vergroting van de bekendheid van en draagvlak voor gierzwaluwen. Inmiddels zijn de nieuwe gierzwaluwkasten gearriveerd en wacht een kleine groep belangstellenden op plaatsing ervan aan hun gevel. Op de foto hieronder zie je enkele gierzwaluwkasten, nu bezet door mussen; volgend jaar hangen er meer in de hele wijk.

Volgend jaar gaan we verder met het werven van nieuwe belangstellenden en zullen we pogingen doen om de gierzwaluwen door middel van geluiden te verleiden om te kiezen voor kasten in plaats van hun vertrouwde dak.

Als je ook belangstelling hebt voor gierzwaluwen, laat het weten. Wellicht kun je in Doorwerth of omgeving bijdragen aan de bescherming van deze boeiende dieren. (Foto gierzwaluw: Jelle de Jong)

De Jufferswaard

AUTEUR EN FOTO'S: HANS BALDER

“We houden niet op met verkennen, en het doel van de verkenningen is het terugkeren naar ons uitgangspunt dat we dan als nieuw ervaren.”

T.S. Eliot

We zijn weer terug. Na jaren in de Achterhoek gewoond te hebben verhuisden Ans en ik vorig jaar weer terug naar de Zuid-West Veluwe, en ja, dat voelt goed. Waar we ook fietsen of wandelen, we herkennen het. Is er dan niets veranderd? O ja, zeker. We dwaalden onlangs over het voormalige ITAL-terrein, nu Arboretum Oostereng, waar ik ooit met Theo Heufkens van Staatsbosbeheer doorheen struinde. Toen een licht heuvelachtig stuk grond waar de natuur haar plek weer moest terugveroveren. Met een flinke zandvlakte waar zich heel voorzichtig maar vol zelfvertrouwen een pioniersvegetatie ontwikkelde die intussen dus tot volle wasdom is gekomen. Met moeite maken we ons los en dwalen fietsend verder naar het beekdal van de Renkumse beek. We gaan op een bankje zitten en laten onze gedachten de vrije loop. Na een tijdje fietsen we verder en schampen de Jufferswaard. Wat zou daar veranderd zijn?

De eerste stappen op de Jufferswaardse bodem

15 jaar geleden liep ik met Theo Heufkens (SBB) door de

Jufferswaard. Met Theo liep ik wel meer door ‘ons’ IVN--gebied, waarbij hij mij dan allerlei interessante zaken vertelde die ik op mijn beurt weer deelde met de lezers van onze Zuidwester. Ik herinner me dat we destijds werden begroet door een groepje nieuwsgierige Haflingers. Geen luxe paarden, maar werklustige paardjes die weinig eisen stellen en met gemak nagenoeg de hele winter en zomer buiten kunnen blijven. Zij moesten ervoor zorgen dat de verruiging van de Jufferswaard hanteerbaar zou blijven. Een voordeel, maar daar stond tegenover dat de paarden soms zandrichels vertraptten en daarmee de huisvesting van de zandbij vernielden. De zandbij (*Andrena*) is 10-12 mm groot en komt tamelijk algemeen voor. Zij graaft haar nest in de grond of opstaande zandrichel, vaak in kolonies, met lange afdalende gangen die zich zijdelings vertakken en in verscheidene kamers uitlopen. Zouden zij er nog zitten? Ik herinner mij een kleine cascade, bedoeld om het water langer vast te houden. Tijdens de inrichting van de Jufferswaard eind negentiger jaren van de vorige eeuw is in het hogere (oostelijke) deel een stromingsmoeras aangelegd. Het water van de Heelsumse beek gorgelde aan onze voeten voorbij. Vaag staat me bij dat wij ons inspanden om een glimp op te vangen van het rivierdonderpadje of de kleine modderkruiper. Rondom ons een overvloed aan koninginnekruid, boerenwormkruid en Jacobskruiskruid. Jacobskruiskruid dat overlevingskansen biedt aan de opvallende zwart-geel gestreepte rupsen waaruit de jacobsvlinder zich ontpopt. Dit

rood-zwart gekleurde vlindertje is hoofdzakelijk een nachtdier, maar wordt ook vaak zwak fladderend overdag in mei gezien. Wat verderop kwamen we op een punt waar de Heelsumse beek afboog naar de Rijn. We stonden voor het verdroogde moerasgebied met de papierfabriek op de achtergrond. Theo vertelde mij dat toen hij nog maar drie jaar oud was hij hier al aan de hand van zijn grootvader liep. Toen al genoot Theo van de Jufferswaard. Al die jaren heeft hij er zijn hart aan verpaid en zon hij op een manier om de verdroging van het moeras met water vanuit de Heelsumse beek te bestrijden. Vanuit zijn betrokkenheid en passie om in 'zijn Jufferswaard' de natuurontwikkeling een handje te helpen, ontwikkelde Theo een plan om het gebied te 'faceliften' zoals hij dat noemde. En dat zou dus gebeurd moeten zijn, terwijl wij in de Achterhoek woonden. Door een paar ingrepen zou de beek het moerasgebied onder water zetten, totdat de beide waterniveaus gelijk zouden zijn. De wet van de communicerende vaten. De beek zou dan weer op volle kracht door naar de Rijn stromen. "De soortenrijkdom zal enorm toenemen: zwanenbloem, gekruld fonteinkruid, waterranonkel en grote egelskop. De bruine en groene kikker, salamanders, de kwartelkoning wellicht. Ja, dat zal het gebied absoluut ten goede komen", verzekerde Theo mij toen.

Al pratend liepen we toen over de zomerkade naar de ruïnes van een steenfabriek met zijn steenovens en kleiputten. Naast ons vervolgde de Rijn traag stromend zijn weg. Een zwaar geladen boot 'toeft toeft toeft' ons zwoegend stroomopwaarts tegemoet. Ik herinner me dat moment nog zo goed. De tijd verstilde. We bleven even kijken en ervoeren beiden de rust die het tafereeltje uitstraalde. We kwamen bij de steenfabriek die in de tweede helft van 19e eeuw werd gebouwd en uitgebouwd. Het complex bestond volgens Theo uit een vijftal veldovens en een serie haaghutten waarin de stenen, voorafgegaan aan het bakproces, werden gedroogd. Later werden ze vervangen door vlamovens. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het complex zwaar beschadigd en is het begin van het einde een feit.

"Jammer dat er eigenlijk niets mee gebeurt", merkte ik toen op. Dat was Theo wel met me eens, volgens hem zouden de ovens een perfecte plek voor vleermuizen kunnen zijn. Maar dan moest wel de toegang goed afgeschermd worden tegen al te nieuwsgierig volk. Vleermuizen spreken nu eenmaal tot de verbeelding. Daarbij, het is best een leuke plek en dat, vond Theo, gun je de mensen natuurlijk ook, maar toch. Ruïne of niet, ook op dit stukje geschiedenis groeide en bloeide van alles in overvloed: kaasjeskruid, bezemkruid en muizenoor.

Toen we de Jufferswaard weer verlieten, wist ik nog niet dat ik hier pas 15 jaar later weer zou komen.

Ik dacht hieraan terug toen we langs de Jufferswaard fietsten. Zou er veel veranderd zijn? Dat moet wel. De Jufferswaard is door de eeuwen heen natuurlijk al aan grote veranderingen onderhevig geweest. Immers, in vroegere tijden werd de uiterwaard doorsneden door een rivierloop die nog vrij spel had en grote delen van de waard afvoerde, waarna perioden volgden waarin de rivier weer enorme hoeveelheden materiaal afzette. Totdat de mens zijn vrijheid aan banden legde en de rivier zijn landschapsvor-

mende invloed op deze uiterwaard verloor. Het ingrijpen liet en laat de Jufferswaard niet onberoerd. De steenfabrieken vroeger, de sluizen bij Driel, de papierfabriek, de omringende drukke wegen, de toegenomen recreatie en sinds een paar jaar het inventieve bevervolkje. Veranderingen. En weer blijkt een bezoek aan dit ingeklemde landschapje de tijd meer dan waard.

Op pad met Lambert van Gils

Om de Jufferswaard van nu wat beter te leren kennen vind ik Lambert van Gils (PILO-groep) bereid om mij mee te nemen de 'waard' in. "Is er veel veranderd?" vraag ik hem. Peinzend kijkt hij me aan, knikt en zegt dat er best wel het een en ander gebeurd is na 2005. Bij de Veerweg lopen we de Jufferswaard in, richting steenfabriek. Geen Haflingers die ons nieuwsgierig begroeten, wel twee hard werkende mannen die met kettingzagen langs de oever van de beek in de weer zijn. We lopen verder en Lambert vertelt dat er plannen zijn om de steenfabriek nu eindelijk deels te restaureren, waarbij gewaakt moet worden de vleermuizen niet te verstoren. De mogelijke restauratie van de steenfabriek klinkt mij logisch in de oren, want hij maakt nu eenmaal onlosmakelijk deel uit van de geschiedenis van de Jufferswaard. Mensen uit Renkum werkten hier, verdienden hier hun brood, deelden lief en leed met elkaar. Een belangrijk monument, niet alleen voor hen die er misschien nog directe familieherinneringen aan hebben, maar vooral ook voor hen die er ooit wel eens iets over de steenfabriek hebben gehoord of gelezen en nu het cultureel historisch erfgoed met eigen ogen kunnen zien. Het maakt het beeld van de Jufferswaard compleet. We lopen via de restanten van de steenfabriek over de zomerdijk een stukje langs de Rijn. De rivier stroomt traag, stroomopwaarts en stroomafwaarts ontvouwt zich het rivierenlandschap. Kribben met hun -oksels, weilanden en lage begroeiing vormen het decor waartussen de zilverkleurige traag stromende rivier zijn weg zoekt. Op het strandje aan onze voeten de restanten van een vuurtje. Midden op de rivier dobbert een skiff. We blijven even staan kijken en ervaren alle twee de rust die de rivier uitstraalt. De skiffeur beweegt de riemen, draait en roeit in alle rust stroomafwaarts richting Wageningen. Plotseling wordt de rust dramatisch verstoord door twee luidruchtige, uit het niets aanstormende jetski's, een witte en een knalgele. Ook dat is recreatie.

We vervolgen ons pad omgeven door brandnetels, spring-

balsemien, distels, meidoorn, wilg en een enkele vlier. Het valt me tijdens de wandeling op dat er aanmerkelijk meer begroeiing is dan 15 jaar geleden. Lambert knikt. “- Dat klopt”, zegt hij, en meteen wijst hij me op de rommel tussen de struiken, bijkomende schade van de toegenomen recreatie. Het toegankelijker maken heeft nu eenmaal voor- en nadelen. “Wat wel een feit is,” zegt Lambert, “sinds wij als opruimploeg de rommel opruimen, wordt er aanzienlijk minder afval achtergelaten. Dat is bemoedigend. Kennelijk helpt deze actie mensen er bewust van te maken hun rotzooi mee terug naar huis te nemen en niet in de natuur te dumpen.”

En dan staan we voor een grote plas omzoomd door riet. “Die was er toen nog niet”, zeg ik. “Die was er wel,” zegt Lambert, “alleen je zag hem niet echt, want vroeger stond deze plas zomers vaak droog, maar nu met de veranderende loop van de beek wordt het water op niveau gehouden.” In het water zwemmen eenden en zwanen. Lambert vertelt over zijn passie voor de zwarte zwaan en over het blog dat hij daarover bijhoudt. Uit interesse volgt hij het doen en laten van de zwarte zwaan en zijn (of haar) witte knobbelskornuiten. Midden in de plas ligt een eilandje waarop een paar manegepaarden staan te grazen. Het water is ondiep genoeg, waardoor de paarden met groot gemak naar het eilandje kunnen lopen. Ik vraag me af of de vogels dit ook leuk vinden. We lopen verder, af en toe worden we vriendelijk belaagd door loslopende honden in alle soorten en maten. Ze doen niks, gelukkig maar. Of de weidevogels daar ook zo gelukkig mee zijn? Onverstoorbaar vertelt Lambert verder over de Heelsumse en de Renkumse beek. Over hun loop, de verlegging, het schoonhouden en over de ijverige bevers die met hun opgeworpen dammetjes de loop van de beken verstoren. In het begin lukte dat ze probleemloos, maar intussen laten wij mensen ons niet meer verrassen en hebben we een ‘- beaver deceiver’ geplaatst. Een beaver deceiver? Ja, het nieuwe wapen van het waterschap tegen de overlast die de bevers veroorzaken. Het is een meterslange lange duiker van PVC gestoken door een beverdam waardoor het

water toch blijft stromen. Grappig eigenlijk, de bevers doen wat ze al eeuwen doen, dammen bouwen, en wij mensen vinden dat ze ons werk verstoren en betitelen het meteen als 'overlast'. Want wij bepalen ten slotte hoe de natuur zich aan ónze wensen aanpast. O ja, en bevers zijn beschermd, dus er echt tegen optreden zit er niet in. Lambert wijst op twee wat onduidelijke sporen aan beide oevers van de beek en vraagt me of ik weet wat dat zijn. Nee, geen idee. Dat zijn beverglijbanen, zo laten zij zich van de wal in de beek glijden. Als ik wat nauwkeuriger kijk, zijn het inderdaad een soort glijbaantjes. Grappig, daar loop je normaliter zo aan voorbij. Vanaf nu zal ik dat gemakkelijker herkennen en ik zal onze kleinkinderen trouwens dezelfde vraag te stellen, uiteindelijk ... jong geleerd ... We wandelen verder langs de beek en Lambert legt de werking van de sluisjes uit, waardoor de doorstroom van de beek naar de plas geregeld wordt. Zo langzamerhand wordt het tijd om richting huis te gaan. Maar eerst laat Lambert de restanten van de wasinstallaties, de steenpersen en het locomotiefhuisje nog zien, onderwijl uitleg gevend hoe het allemaal in zijn werk ging. Alleen al zijn boeiende betoog zet ertoe aan om hier dieper op in te gaan, er meer over te willen weten. Vragen rijzen op als: hoeveel mensen werkten er bij de steenfabriek, hoe belangrijk was de steenfabriek voor Renkum en waar meet je dat aan af? Hoe keken de mensen die er toen woonden en werkten eigenlijk tegen de natuur van de Jufferswaard aan?

Na ruim tweeëneenhalf uur nemen we afscheid. Mede door het pakkende verhaal van Lambert heb ik besloten meer te willen weten over de ontwikkelingen, over de gevolgen van alle veranderingen voor vogels, reptielen en insecten. Nee, alles in één keer opschrijven lukt me niet, maar dat hoeft ook niet. De Jufferswaard blijft nog wel even op zijn plek liggen en ik ben ervan overtuigd dat Lambert met plezier zo af en toe groepjes geïnteresseerde IVN'ers wil rondleiden. En dat beveel ik iedereen van harte aan.

Kleine plevier

AUTEUR: ELS ROODE

Een van de leukste vogels van de Jufferswaard is de kleine plevier: kleine, drukke 'mannekes' die langs de randjes van de eilandjes in de grote plas heen en weer rennen. Elk jaar verwelkomen we hen tijdens de BMP van de vogelwerkgroep.

De kleine plevier (*Little Ringed Plover*, *Charadrius dubius* - Plevieren (*Charadriidae*)) is een pioniersoort. Het is een vogel van het binnenland. Hij vestigt zich makkelijk op plekken die tijdelijk geschikt zijn om te broeden, zoals afgravingen, bouwplaatsen, opspuitingen, grindgaten. Hij wordt nog weleens verward met de bontbekplevier, maar deze heeft een oranje snavelbasis, oranje poten en géén gele oogring. Bovendien is de bontbekplevier veel meer aan de kust te vinden dan de kleine plevier, die in zoet-watervmilieus voorkomt.

In de Jufferswaard

In de Jufferswaard voelt dit vogeltje zich thuis op de eilandjes in de plas. Dit is een dynamisch gebiedje, doordat de waterstand er voortdurend verandert. Het oppervlak van de eilandjes verandert ieder jaar en de vegetatie vestigt zich er elk jaar opnieuw. Het blijft dus altijd een pioniersstatus, ideaal voor de kleine plevier.

Het is een slanke, kleine plevierensoort. Opvallend zwart-wit getekend op kop en borst. Nagenoeg geheel zwarte snavel. Lichtroze poten. Duidelijk gele oogring. In vlucht geen vleugelstrepen. Roept aflopend "tié-joe..."

Broedsel

Tijdens de broedtijd gedraagt deze soort zich territoriaal, maar paren kunnen dicht bij elkaar broeden. Mannetje heeft vlinderachtige baltsvlucht. Het nest is simpelweg een kuilje in de grond, spaarzaam bekleed met wat steentjes. Begin april tot begin juli worden er in het algemeen eitjes gelegd, soms tot in augustus. Eén tot twee, soms drie broedsels per jaar (dan eerste en tweede broedsel ineengesloten), legsel meestal 3-4 eieren, broedduur 22-28 dagen, jongen (nestvlinders) met 24-29 dagen vliegvlug; worden door beide ouders verzorgd. Echter, in de Jufferswaard wordt het broedsel vaak verstoord in geval van hoog water in de Rijn. Hij kan als broedvogel snel verschijnen en verdwijnen.

Voedsel

De vogel leeft voornamelijk van insecten, waaronder kevers, vliegen, mieren, haften, libellenlarven, krekels. Ook spinnen, garnalen en andere ongewervelden; kikkervisjes. Het is een zogenaamde oogjager; zoekt op typische plevierenwijze naar voedsel: lopen-stoppen-pikken etc. Foe-rageert meestal op de grond, soms in ondiep water.

Trekvogel

We zien deze vogel niet het hele jaar in de Jufferswaard. Het is een lange-afstandstrekker naar Afrika, vooral ten

zuiden van de Sahara, maar ook Noord-Afrika. Deze soort vliegt in een breed front, trekt vooral 's nachts en nooit in grote groepen. Trekt vermoedelijk in korte etappes, en is niet afhankelijk van grote getijdengebieden. Ze vertrekken in augustus-september, in maart en april komen ze weer terug.

(Niet) bedreigd

Deze soort is niet bedreigd in Europa ('least concern'). Broedgebieden zijn vaak tijdelijk geschikt, maar de soort bezet snel weer nieuwe broedgebieden.

De kleine plevier broedt echter vaak op terreinen met veel menselijke verstoring. Daardoor mislukken veel nesten. Dit gebeurt ook in de Jufferswaard. De eilandjes in de plas worden vaak verstoord door loslopende honden, maar ook mensen waden er door het water naar de eilandjes voor '-natuurfotografie' of om er te vissen.

Toch neemt de soort in Nederland toe, omdat er steeds weer veel geschikt broedgebied is. Als kleine plevieren druk alarmeren, zijn er jongen. Probeer de vogels zoveel mogelijk met rust te laten. In het beheer zijn kleine plevieren aan te trekken en te behouden door het scheppen en bewaren van pionierssituaties, met veel kale of schaars begroeide grond. Rust is wel noodzakelijk voor een goed broedsucces.

Bron: Vogelbescherming, en eigen waarnemingen.

VWG IVN
Zuidwest
Veluwezoom

Bijzondere bomen

AUTEUR EN FOTO: RUUD SCHAAFSMA

In het Renkums beekdal staan veel oude bomen uit de landgoederentijd. Twee bijzondere bomen beschrijf ik in dit artikel.

Horizontale wortelgroei

Tussen het huis Quadenoord en de Bennekomseweg liggen evenwijdig aan de Molenbeek één en op sommige plekken twee oude beeklopen. Deels vergraven, maar deels nog zichtbaar in het landschap. De beuken die ooit langs de beek zijn aangeplant, zijn nog aanwezig. Dat ze vroeger langs water hebben gestaan, is zichtbaar door hun horizontale wortelgroei. De beuk houdt niet van natte voeten. Door deze horizontale wortelgroei houdt de boom de beekhelling over vele meters goed vast.

Boomboeket

Onder de monumentale beuken aan de westkant van het Everwijnsgoed ligt nog een beekrelict. Dit buigt haaks langs de akker. Verderop loopt het wandelpad door de voormalige beekloop. In de voormalige beekrand, nu een hoge rand naast het pad, staat een bijzondere beuk. Bij het planten zijn er zo'n veertien beuken in een plantgat geplaatst en deze zijn met elkaar vergroeid. De boompjes werden strak tegen elkaar gebonden, totdat ze met elkaar waren vergroeid. Deskundigen schatten de ouderdom van de boom op 130 jaar, onder voorbehoud van een flinke marge naar bovenof beneden. Zo'n boom wordt een samengestelde beuk, prop of boomboeket genoemd. Dit soort bomen werd waarschijnlijk op deze manier aangeplant om snel een indrukwekkende boom te krijgen. De boom heeft een omtrek van 4,5 meter en een doorsnee van 1,4 meter. De prachtige boom staat op een vochtige plek en is hierdoor goed opgegroeid. De oude boom ziet er in onze tijd nog goed uit. Dit beekrelict naast het Everwijnsgoed stroomde ooit enkele tientallen meters verderop uit in de Oliemolenbeek.

Bankje in Laag Wolfheze

AUTEUR EN FOTO: ALBERT BOS

“Wanneer we rond de middag bij dat bankje zijn, kunnen we daar onze boterham opeten”, hadden deze klompenpadwandelaars tegen elkaar gezegd. Dat bankje langs het Dorenweertsepad is geplaatst dankzij initiatief en bijdrage van IVN Zuidwest Veluwezoom en Stichting Steunfonds Kruiswerk Renkum. “Dat water staat een stuk lager dan de vorige keer”, merkte mijnheer op. Zou hij weten dat de Wolfhezer beek waar het bankje op uitkijkt, door IVN'ers onderhouden wordt?

Zo'n bankje is de uitgelezen plek om je te verdiepen in een boek als 'Filosofische Wandelingen – de natuur van de geschiedenis' van Eric Brinckmann. Een van deze wandelingen gaat over de Wolfhezerheide. Norbert Mergen vermeldt dit boek op zijn blog. In dit boek verbindt de schrijver tien landschappen en dus tien wandelingen aan thema's en ontwikkelingen uit onze geschiedenis. Geen wandelgids in de hedendaagse betekenis, maar wel een bijzondere gids bij de wandeling. Plotseling ga je de natuur heel anders beleven.

Blog van Norbert Mergen: <https://mergenmetz.nl/blog/recensies/filosofische-wandelingen-de-natuur-van-de-geschiedenis>

Boek: Eric Brinckmann, *Filosofische Wandelingen – de natuur van de geschiedenis*. ISBN 9789050114844

Extra artikelen

Kijk voor al die artikelen waarvoor geen plek was in de Zuidwester, op de website.
www.ivn.nl/afdeling/zuidwest-veluwezoom/zuidwester-najaar-2020-extra-info

Springspin

AUTEUR: MARY DE JONG

Ik kan het niet laten. Als ik zo'n klein springspinnetje zie op de tuintafel, moet ik hem even jennen. Langzaam schuif ik mijn vinger over het tafelblad naar hem toe. Dan stop ik even. De spin doet hetzelfde. Hij trippelt een paar pasjes vooruit en zit weer stil. Af te wachten ... Ik wacht ook ... De spanning stijgt ... En dan heeft ie me te pakken! Met een gigantische sprong zit hij in een milliseconde op mijn hand. En ik? Ik slaak een klein gilletje. Schijtluis.

In tegenstelling tot veel andere spinnen maakt het springspinnetje geen web, maar bespringt zij haar prooi. Daarbij gebruikt ze één draad om zichzelf te zekeren en te voorkomen dat ze meters naar beneden duvelt. De springspinnen in Nederland dragen illustere namen als Witsnor, Blinker en Zebra.

Dit spinnetje (*Salticidae*) is de top in de spinnenwereld. Deze friemels (5–13 mm in Nederland) worden gezien als de slimste én scherpzinnigste.

Extreem goed zien

Net als veel andere spinnen heeft ze vier paar ogen. Maar waar andere spinnen vaak een paar tot 20 centimeter in zwart-wit kunnen zien, functioneren de enorme voormiddenogen van de springspin als een telelens in kleur. Ze kan binoculair zien, dus afstand schatten. En ook al kan zij haar ogen zelf niet bewegen, haar netvliezen kunnen dat wel. Zo kan ze haar gezichtshoek veranderen zonder haar ogen te draaien. Dat is uniek in de spinnenwereld en waarschijnlijk voor alle geleedpotigen. Die enorme ogen in dat harige koppie geven haar eigenlijk ook wel iets schattigs, zeker voor een spin. Kijk maar naar Lucas, een schattig tekenfilmspinnetje (foto rechtsboven).

Geslepen en supersnel

Zoals gezegd zit het springspinnetje niet lui te wachten totdat haar lunch zichzelf in haar web aandient. Ze jaagt actief op insecten als vliegen. In dit filmpje zie je hoe zij geraffineerd een bij vangt: <https://www.youtube.com/watch?v=Mew3eKoWuvk> (Bee vs spider).

Portia is een geslacht springspinnen die andere spinnen eet. Probleempje bij het jagen op andere spinnen: Ze zijn vaak een stuk groter, zijn giftig én ze zitten in een plakkerig web. Dus er lomp naar toe springen geeft niet altijd het gewenste effect. Ook al kan Portia zo'n 50 keer haar lichaamslengte springen. Even ter vergelijking: een gemiddeld vrouwtjesmens van 1.70 cm zou dan 85 meter ver kunnen springen.

Maar daar heeft Portia wat trucjes op verzonnen. Als een James Bond 007 abseilt zij aan een eigen draad heel stillets naar die andere spin onder haar. En dan TJAKKA, bijt ze deze achter de kop met haar kaken vol gif. Of ook zo'n mooie: Met haar pootjes plukt ze aan de webdraden. De andere spin denkt dat hij een prooi te pakken heeft en kruipt naar de rand van het web. Om dan te laat te ont-

dekken dat hij zelf op het menu staat.

In het BBC-Earth filmpje *Spider with Three Super Powers* is dit echt prachtig te zien. <https://www.youtube.com/watch?v=UDtlvZGmHYk>

Zo krijg je toch even een ander beeld van dit stoere klein-tje.

Bronnen

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Springspinnen>

<https://dier-en-natuur.infonu.nl/insecten-en-ongedier-te/172184-de-zebraspin-harlekinspin-een-venijnigspinnetje.html>

https://www.youtube.com/watch?v=TB7192i_8YQ (Lucas the Spider)

Afbeeldingen

<https://natureseye.nl/33/Schattige-Springspinnen> (onbekende fotograaf)

Lucas the Spider is een veelvuldig gebruikte afbeelding op internet. Geen bron bekend.

Buiten overleggen

AUTEUR EN FOTO'S: ALBERT BOS

Als vereniging moet je jaarlijks een Algemene Ledenvergadering (ALV) houden om besluiten te bevestigen en financiën vast te stellen. Het is ook een mooi moment om elkaar weer eens te zien en ervaringen en ideeën uit te wisselen. Maar ons plan viel dit voorjaar in het water door de coronabeperkingen.

In september vonden we het toch echt tijd worden. We hadden elkaar zo'n tijd niet in het echt gesproken. Maar hoe organiseer je dan zo'n bijeenkomst die rekening houdt met de hygiëneregels en 1,5 meter-afstand. "Laten we het buiten doen! Samen met het ledenuitje", was de gedachte.

Zo gezegd, zo gedaan! We zochten een mooie plek waar ieder zelf met de fiets of auto kon komen: een tent aan de voet van landgoed de Duno bood beschutting en een mooi uitzicht over de uiterwaarden. De IVN-vlaggen én de nieuwe aanhangwagens trokken veel bekijks van voorbijgangers. Soms stopten ze even om iets te vragen over de activiteit of hun mening te delen over de omgeving. Aan naamsbekendheid van IVN geen gebrek, merkten we.

Algemene ledenvergadering

De bijeenkomst werd geopend met onze gedachten aan Cees Kwakernaak, onze voorzitter. Cees overleed op 17 november 2019. Het stiltemoment voelde indrukwekkend. Later werd het vernieuwde bestuur hartelijk verwelkomd door de leden: Henny Tax voorzitter, Mary de Jong vicevoorzitter, Folchert van Dijken penningmeester en Albert Bos secretaris (alweer). Tot haar verbazing ("Jullie hadden me wel even mogen waarschuwen.") zetten we Betsie van Loenen in het zonnetje. Al 40 jaar is zij actief IVN-lid en was zij natuurgids, onder andere in het Arboretum. De financiële begroting werd na wat vragen en antwoorden goedgekeurd. Goed om te merken dat er kritisch meegedacht wordt.

Mini-excursies

Na het officiële deel splitsten we ons op in groepjes om als een carrousel drie mini-excursies te beleven. Folchert nam een groepje leden mee in de **toekomstplannen rond het stuweiland**. Rijkswaterstaat denkt hier samen met lokale groepen als IVN Zuidwest Veluwezoom over na. Af en toe werd Folchert in zijn verhaal onderbroken door een signaal van de afstandsbediening van de stuwen en sluisen, helemaal in Ammerzoden.

Een andere groep ging met Albert Smit langs de Beek langs de Fonteinallée om te zien dat **bevers** ook op het droge op zoek zijn naar eten. Veel eiken en beuken zijn tot een halve meter hoogte aangeknaagd. Tussen Rosandepolder en Wageningen blijken zo'n 66 bevers te leven in nesten in de stuwwal zelf. Ze hebben bij zo'n hoge kant

met een constante waterhoogte niet per se een burcht nodig om in te gaan.

Met Albert Bos maakten we een rondje door het **cascadedal** met haar rijke geschiedenis. Die zagen we terug in gerestaureerd cementrustiek, namaakrotsen en resten van een trapje. We voelden de löss, afgezet in de laatste ijstijd, in onze handen. We zagen de beuken met verbrede voet als overblijfsel van beukenhakhoutcultuur. In meilers, afgedekte brandstapels, werd hier houtskool gevormd. Het drukvat bevat op dit moment geen water om fontein te voeden. Het was opgeruimd door de werkgroep Beken en sprengen, aldus Ruud Schaafsma.

De enthousiaste reacties van de 26 aanwezigen zeggen ons dat het een geslaagde bijeenkomst was.

Activiteitenprogramma

oktober 2020 - maart 2021

Informatie

Vogelwerkgroep: Els Roode, tel. 0317 – 31 82 12, els.frank@planet.nl.

Werkgroep Beken en sprengen: Ruud Schaafsma, tel. 0317 - 31 51 17, ruud.schaafsma@gmail.com of Gerrit Brouwer, tel. 0317 – 35 15 45, gerrit.brouwer@gmail.com. Werkgroep Landschapsonderhoud: Albert Smit, 06 – 53 65 89 50, smit.albert52@gmail.com of Thijs van der Velden, 06 – 23 11 80 23, mjmvandervelden@kpnplanet.nl.

OKTOBER

3 oktober 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen. Tijd: 9.30 – 12.30 uur. Verzamelen bij het 'Mussennest', de ruimte achter Informatiecentrum Renkums Beekdal, Nieuwe Keijenbergseweg 174, Renkum.

10 oktober 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten achter (voormalige) papierfabriek Schut. Verzamelen: Utrechtseweg / viaduct A50 t.p. v. papierfabriek Schut.

17 oktober 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

24 oktober 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Onderhoud landgoed 'De Kamp' achter de (voormalige) papierfabriek Schut. Verzamelen: Utrechtseweg / viaduct A50 bij weg De Kamp.

24 oktober 2020: vogelwerkgroep. Herfstwandeling door de Jufferswaard en over de Noordberg.

31 oktober 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

NOVEMBER

7 november 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Landelijke natuurwerkdag: wilgen knotten in de Rosandepolder. Verzamelen: Benedendorpsweg tegenover garage Klaassen te Oosterbeek.

14 november 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

21 november 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in het Heelsums beekdal nabij de manege. Verzamelen: Koninginnelaan bij stal Klein Vosdal te Heelsum.

28 november 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

DECEMBER

5 december 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten in de Jufferswaard te Heelsum. Verzamelen: toegang 'de Noordberg' bij tunnel Fonteinallee / Rijksweg N225.

12 december 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

19 december 2020: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten in de Rosandepolder langs

Kerkpad en Veerweg. Verzamelen: bij Veerweg 5 en het Drielse Veer te Oosterbeek.

19 december 2020: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

JANUARI

2 januari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Heide schonen Zuidwest langs de spoorbaan Utrecht – Arnhem. Verzamelen: Hoek Parallelweg / Telefoonweg te Wolfheze.

9 januari 2021: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

16 januari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten in de Rosandepolder. Verzamelen: Benedendorpsweg tegenover garage Klaassen te Oosterbeek.

23 januari 2021: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

30 januari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten achter (voormalige) papierfabriek Schut. Verzamelen: Utrechtseweg / viaduct A50 t.p. v. papierfabriek Schut.

FEBRUARI

6 februari 2021: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

6 februari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Knotten langs de Veerweg: met buurtgenoten uit Heveadorp / Oosterbeek en vrienden van Albert (voor de liefhebbers na afloop broodjes en uiensoep). Verzamelen: bij Veerweg 5 en het Drielse Veer te Oosterbeek.

13 februari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Bijhouden grote heide en bosperceel op de Bilderberg in Oosterbeek. Verzamelen: Bilderberglaan te Oosterbeek.

20 februari 2021: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

27 februari 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in het Heelsums beekdal nabij de manege. Verzamelen: Koninginnelaan bij stal Klein Vosdal te Heelsum.

MAART

6 maart 2021: werkochtend werkgroep Beken en sprengen.

13 maart 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Wilgen knotten in het Heelsums beekdal bij het 'kerkje op de heuvel'. Verzamelen: hoek Koninginnelaan / Kerklaan bij de speelplaats te Heelsum.

20 maart 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Uiterwaardenschoonmaak: met enkele leden van de werkgroep en de zwerfafvalruimers uit de gemeente Renkum (Landelijke Opschoondag).

27 maart 2021: werkochtend werkgroep Landschapsonderhoud. Meewerken met vrijwilligers van Bato's Park aan het onderhoud van het park. Verzamelen: entree begraafplaats aan de Fangmanweg te Oosterbeek.

webdesigner

Waarom mag ik
Er niet in
Ken je een betere webdesigner dan ik
Vroeg de spin

Marc van Leuven

